

Christus,
Christus
van men

broeder
in dwa-
woorden
aan. Hier-
met glade
gevolgen

hier niet
zijn betee-
vaarlijker,
ten ten on-
schier uit
gespraakte
roeping,
zoo a aanhang
afstrooken;
ch opwier-
de dan van
adden, om
diets te
en een do-
menschen
is Paulus,
den Heere

eenenmale
chistatie en
het stuk
de vromen
lofgewor-
zich door
rooken; en
meente af-
ten, en de
heette
leeraren
bevestit
het ambt,
og geeste-
le zending
formulier,
ake komt,
te de ge-
it, en werd
en eersten
deelte der

fwendbare
en onvol-
en in tal
it nu nog
onder de
aer jaren
ittige zen-
dijf woord
gemeente

ij één ge-
uders. En
tot in drie
en naver-
uitwendige
ngeroepen

op hier het
en zending
de kracht
bed stond,
end woord
bedenking
werd, ge-
s ontrak,
ig, te los,
at op een
toch niet

om de
dan nog
e kringen

oriën, gist
We heb-
Ik heb
ant die en
geplegt.
Iemand,
het heet,
geordend
rheid van
a gelukke
aan dezen
opleggen.
r van een
gekedeit,
zelf ge-
e

dagen der
en legden
e handen
ook hier
aar eisch

handen'
oud man,
die reeds
kaut had
al door
e precies-
zulk een
e waarde
ging van
zijn beurt
e handen
gen. En
nu nog
hoe aan
nden zijn
der, die
ging ont-
s, wiens
breeden

er inslui-
Gerefor-

de zaak
dat de

a op aan
a die n
legging
van ge

slacht op geslacht al de eeuwen door over-
gegaan.

De zending kleeft dan in den persoon.
Zulk een persoon, wien de handen zijn op-
gelegd, is een ander mensch dan een ge-
woon mensch. Er is in hem iets sacramen-
teels. En krachtens deze sacramentele gave
kan hij die weer overbrengen op een ander,
en ook aan dezen de handen opleggen.

Toch maken onze zelfopgeworpen pre-
dikers het nog erger dan Rome.

Immers bij de Roomschen staat dit alles
onder zeker toezicht; het gaat niet naar
wilkeur toe; en met het kerkelijk insti-
tuut staat het in zeker geordend verband.

Brengt men nu daarentegen dit Roomsche
stelsel op Gereformeerd terrein over, zonder
dien kerkelijke achtergrond, die bij Rome
de kwade gevolgen tempert, dan houdt
men ten slotte niets over, dan *persoonlijke
wilkeur*.

Zoo iemand aan wien de handen zijn op-
gelegd, is van dat oogenblik af een onge-
woon mensch, een gewijde priester, een be-
zitter van persoonlijke macht en gezag
geworden.

Hij kan doen wat een ander niet kan doen.
Hij kan doopen, hij kan Avondmaal be-
dienen, en zoo ook kan hij, en een ander
niet, door handoplegging een gewoon mensch
ordenen.

Hij persoonlijk kan dit. Niet in opdracht
van de gemeente. Niet op last van zijn
kerkeraad. Neen, hij zelf, hij alleen, krach-
tens persoonlijke machtsvolheid. En daarom
ziet ge hem straks het land doortrekken,
naar allerlei steden en dorpen, om zonder
last van eigen kerk, enkel afgaande op wat
hij persoonlijk in zich draagt, allerlei heilige
handelingen te voltrekken.

Dit is dus Rome nagebootst, maar op
een wijze die het verkeerde van Rome nog
verergert en verslechtert, en geheel het
leven der gemeente des Heeren onlernijnt
en ten slotte verwoest.

Het heet dan dat men nu toch een *uit-
wendige* roeping bezit, een roeping door een
mensch, want van dien en dien heeft men de
handoplegging ontvangen.

Alleen maar, die uitwendige roeping be-
rust op niets dan overmoed en inbeelding.
Want de uitwendige roeping kan niet anders
dan van Christus komen. De macht om in
zijn naam te roepen, is door Christus in
zijn gemeente gelegd. Die gemeente oefent
die roeping uit door de dragers van het
ambt. En zoo kan er geen wettige uitwen-
dige roeping zijn, dan die op ordelijke wijze
door de opzieners der gemeente tot u komt.

O, Er ligt in dezen weg zooveel zonde
en schuld voor God!

Zonde en schuld van de jonge mannen,
die zulk een handoplegging gezocht, en die
wezenlijke roeping en zending verzaakt heb-
ben; en zonde en schuld niet minder van
de ouden van dagen, die zich tot zulk op-
leggen van de handen leenden.

Maar schuld evenzer van de vergadering
der geloovigen, die voor een grooter of
kleiner deel met zulke dolende en drijvende
geesten mee afdaalden; zich vergaapten
aan een geestelijken schijn, om de ordina-
tien van Koning Jezus voor niets te achten;
en op dien doolweg voortgaande, ten slotte
uitkwamen bij onderlinge verscheuring en
dweperi.

Doch schuld vooral van de herders en
leeraars der gemeente, die in hun wettige
roeping staande, die roeping niet geëerd,
die roeping als bijzaak beschouwd, die roe-
ping als voor de gemeente van geen belang
hebben behandeld, en in hun ambt ge-
komen en er weer uit gegaan zijn, zonder het
oort aan de gemeente op het hart te binden,
hoe onmetelijk veel er voor de toekomst, voor
de veiligheid en voor den bloei der gemeente,
van de juiste kennis van het wezen der
kerk en der ambten afhangt.

En dit verzuim, deze heillooze slordig-
heid, had toch wel bezien, naar diepsten grond
daarin, dat men zelf, voor zijn eigen per-
soon, te weinig op zijn inwendige en uit-
wendige roeping, en op beider onderling
verband, acht gaf.

Eens predikant in zijn plaats, en wel een deug-
delijk bevestigd, dreef nu voorts de leeraar
op eigen autoriteit, en op eigen viuding, en
op eigen welbespraaktheid, en het besef, dat
men nooit anders dan als een *gerepene*, een
gezondene, een *gevoelachtige* van Christus
wege, naar in en uitwendige lastgeving, kan
optreden, weke almeer uit het eigen zelf-
besef.

Just daarom hebben we bij het weer op-
helderen van het Gereformeerde karakter
der prediking, dit punt der *uit-en inwendige*
roeping zoo breed op den voorgrond gesteld.

Deze grondslag moest eerst vast en breed
gelegd, zouden we verder kunnen komen;
en God geve dat ons ernstig word er iets
toe moge bijdragen, om het vast besef, dat
niet van en namens den Koning der kerk
in en uitwendig geroepen is, en nog steeds
geroepen wordt, op elken Sabbat die weer
aantreft in het hart van de Dienaren des
Woords te verlevendigen.

Melkleverantie.

In zake de vraag of een zuivelfabriek op
den Dag des Heeren op nonactiviteit kan
worden gesteld, ontvingen we van den heer
S. Sinnema, als deskundige, dit ingezon-
den stuk:

Garijp, 2 April 1895.

Hooggeacht Redacteur!

In de *Herant* van 24 Maart j.l. trok onder
meer het stuk "Melkleverantie" mijne aandacht.
De vraag of op Zondag het melk leveren aan
de fabriek evenzeer als dagelijks moet plaats
hebben, zonder ze te laten bederven — wat
volstrekt niet mag — wordt tweemaal beant-
woord. Tegenover het getuigenis van velen,
die beweren, dat het voor den goeden gang
der zaken noodzakelijk is, staat het gevoelen
van weinigen, die zeggen, dat de fabriek des
Zondags stil moet en kan staan. Ik schaar mij

onder de laatsten en richt het met ondinasig-
in dezen mijne ervaring eens mede te deelen.

Sedert Mei 1893 ben ik als directeur wer-
zaam aan de fabriek voor zuivelfabricatie te
Garijp (Friesland). Dagelijks wordt hier gemiddeld
plm. 10.000 L. melk verwerkt; terwijl des *Zon-
dags* de fabriek geheel stil staat. Dat dit laatste
voor de consumtie schadelijk is, kan ik ten
sterkste tegenspreken. De bewijzen heb ik voor-
handen, dat de boter zoowel als de kaas op de
wereldmarkt kan wedijveren, zoo in kwaliteit
als prijs.

Van schadelijke gevolgen door het rusten
der fabriek op Zondag is in 't geheel geen
sprake. Ik zou veeleer van een zegen spreken,
ook in dezen gelegen in het heiligen van den
Rustdag.

Indien hij hen, die zich vereenigen om
eene zuivelfabriek op te richten, het beginsel
voort: De Zondag is de *Dag des Heeren*, die
daarom geheiligd moet worden, waarom ook de
Zondagsrust zooveel mogelijk dient bevestigd;
en zij zoeken daarbij een directeur, die het-
zelfde beginsel beleeft, — dan geloof ik zullen
er weinig fabrieken meer verrijzen, waar 's *Zon-
dags* gewerkt wordt.

Waar ons Gereformeerde volk meent, dat het
oprichten eener zuivelfabriek noodig is, *vereenig*
het zich om dit te doen, opdat het zich niet
hebbe te beklagen, als het blijkt, dat de *«den
der wereld»* hen voor geweest zijn.

Dezen toch bekomen zich weinig om de
heiligheid van den Sabbath en gebruiken veelal
het argument *«het kan niet»*, als er sprake is van
het laten rusten der melkveredeling op Zondag.

Het spreekwoord zal ook hierin niet krach-
telooz blijken: Waar een *zeld* is, is ook een *weg*.
Zij ons volk in het zelf oprichten van fabri-
eken niet langer achterlijk, maar als het de hand
aan den ploeg en zoekt het naar eisch van het
gebed ook in dezen te wandelen, dan zal de
Heere ook dit pogen met zijnen zegen be-
kronen.

U, hooggeachte Redacteur, dankteggende voor
de plaatsing, neem ik mij,

Met heilbede,

Uw dienaar, dienaar,

S. SINNEMA.

Voor dit schrijven zijn we dankbaar, maar
er niet door voldaan.

Als deskundige had de heer Sinnema het
vraagstuk zelf nader moeten toelichten. Te
zeggen: Naar mijn ondervinding kan het,
— is wel iets, maar zegt niet genoeg.

De zaak moet duidelijk gemaakt.
Zondags levert men niet aan de fabriek.
Uitnemend. Doch hoe handelt men dan met
de melk, die elke boer thuis houdt? Levert
die vele beschikbare melk, als niemand levert,
geen bezwaar op?

We vragen dit, niet alsof wij er zelf zoo
over dachten, maar om anderer bezwaar te
zien afgesneden.

En zoo ook, wat de zuivelfabriek zelf
betreft, betaalt zij voor zes dagen een vol
loon als de andere fabriek in zeven dagen?
Zoo ja, hoe verhaalt zij dit? Zoo neen, ont-
vangen de arbeiders dan niet te weinig? Of
ook, zoo deze voor minder in dienst treden,
zijn ze dan niet van minder werkkracht?

Ook wat den afzet van de fabriek aangaat,
dient in het licht gesteld, of de zesdaagse
arbeid in den afzet geen storing teweeg-
brengt.

En voorts, opdat de broeders elders er
zich naar regelen kunnen, dient uiteengezet,
wat het minimum aantal liters per dag is,
waarvoor, met kans op welslagen, een
fabriek is op te richten, welk kapitaal daar-
voor vereischt wordt, bij oprichting en om
de zaak te drijven, enz.

Kortom, we vragen deze geheele zaak door
een deskundige gaarne eens zoo van alle
kanten in het licht gesteld, dat men er ook
voor andere streken wat aan had, en er
bij het vestigen van zijn oordeel op af
kon gaan.

Immers nu wordt er ook op kerkelijke
vergaderingen over deze zaak in louter al-
gemeenheden gesproken, en de kennis der
materie, waarop het toch in de eerste plaats
aankomt, ontbreekt.

Ondersteuning van studie.

De heer A. Vermeulen heeft zich bij onze
redactie en persoonlijk en schriftelijk aan-
gemeld, en gaarne deelen we mede wat
ons daaruit bleek.

Het is dit.

Deze heer woont te Amsterdam, Kin-
kerstraat, No. 23.

Hij heeft zich aangemeld als lid bij de
Gereformeerde kerk B. maar is door den
kerkeraad, wegens ongeoorzaamheid van
zijn attestatie, niet erkend noch aangenomen.

Hij studeert geen theologie. Is niet aan
zijn gymnasiale studie toe. Maar zegt op
de burgerschool van den heer S. Gonggrip
talen te leeren.

Hij is dus niet aangesloten aan één onzer
kerken. Studeert noch te Amsterdam noch
te Kampen. Is nog niet eens aan de gym-
nasiale studie. En houdt zich alleen bezig
met eenige gewone taalstudie aan een ge-
wone burgerschool.

Onder deze omstandigheden nu zij her-
innerd, dat alle geven van giften en gaven
aan personen die studeeren willen, op zoo
lossen voet, steeds *ontreden* is, en dat van
oudsher onder de Gereformeerden de regel
geldt, dat men zijn gaven en giften voor
dat doel aan de kerken toevertrouwt, opdat
deze in kerkeraad of klasse beoordeelde,
aan welke jonge mannen uit deze giften een
bijdrage voor hun studie moet worden ge-
schonken, om die gave goed en ten meesten
nutte der kerken te besteden.

De heer Vermeulen heeft alzo deze weg
in te slaan, dat hij eerst zorg kerkelijk op
goede wijze aangesloten te zijn; dat hij
daarna zich tot zijn kerkeraad of klasse
wende, opdat die beoordeelde, of op zijn
leeflijk een studie, die nog minstens tien
jaren zou moeten duren, geraden is; en dat
hij, zoo dit oordeel gunstig luidt, aanzook
doe om uit de giften der kerken geholpen
te worden.

Vroegere oppositie.

Het schijnt, dat sommigen in den waan
verkeeren, als ware het ons onbekend, dat
er niet eerst nu, maar ook reeds in vroeger
eeuwen, oppositie gevoerd is tegen de Gere-
formeerde belijdenis op het stuk van den
heiligen Doop.

Althans een onzer lezers zond ons een
stuk toe, waarin hij zich de moeite gaf, om
een tinnelijk breed stuk uit Eubulus' *De
punten van nodige Reformatie*, af te
schrijven, ten bewijze, dat soortgelijke verzet
als thans weer door sommigen tegen de
Gereformeerde belijdenis gevoerd wordt, ook
reeds in de 17de eeuw was vernomen.

Zonder nu te kunnen beloven, dat we aan
al het overige, dat hierover gedrukt is, en
ons evenzo in afschrift mocht worden
toegezonden, een plaats in onze kolommen
zullen verleenen, willen we dezen onzer
broeder voor ditmaal wel het genoegen doen,
om breed zijn citaat af te drukken; al had
hij de moeite van het afschrijven zich ge-
rustelijk kunnen sparen, indien hij ons
eenvoudig de bladzijde genoemd had.

Zijn citaat is te vinden op blz. 195 v.v.
van Eubulus' werke, en luidt zonder de
afkorting van onzen correspondent, in zijn
geheel aldus:

«Men leest het Formulier des Doops, so
uit gewoonte en na de sleur; als dat ten
eynde is, zoo komt men tot den Doop;
daer en wordt geen klare nadrukkelijke
opening gedaan van de Natuur ende ge-
legentheit van het Genadeverbond, en van
deszelfs conditie en regel, en daer en ge-
schiedt niet een solennelle opwekking van
alle die tegenwoordig zijn, dat ze de pligten
van 't verzegelde Verbond Gods mochten
gedenken en nakomen; de ouders worden
niet ernstig aangeset, met *traveglijer reu-
nen*, om haer verbintenis wel na te komen;
want dat is geen gewoonte; en ook mey-
nen sy, enz.»

Dit eerste gedeelte, dat onze correspon-
dent wegliep, is reeds opmerkelijk. Onze
lezers leeren er Eubulus dadelijk uit kennen,
als iemand voor wien niet de Doop, als Sa-
crament, maar het *woord*, vooral het *beveeg-
lijke woord van den prediker* bij den Doop,
schier alles is.

Dan gaat Eubulus aldus voort:

Ook meynen zij verbonden te zijn aan dat For-
mulier, door de oplegging van het Synode, en zij
weeten, daer wort van Politiek en Kerkelijke op-
gemaakt, zo yemant 't Formulier verlaat, schielijk
valten dien op het lijf en men dreyt met de
ban, en met wyterpyn, alsof zo een in de Kerk
niet te verdragen was; groot geraas maakten
daarover; 't schijnt, ja, ik verzeke u, dat de
Duivel vreesd, dat den vleeschlyken Formulier-dienst
eens ter Kerke wyf zal worden; want waar
hij nu roept, zo veel profijt en ondersteu-
ning voor zijn Rijk te komen en gekomen te zijn,
in alle de Christen-Kerken zo Oostersche en We-
stersche. Wanneer onlangs een Predikant van *Amers-
foort* eenige vrijheit van spreken begon te ge-
bruiken ontrent den Doop, zo hebben zijn Collegien
terstont een quaeritur daerover in de Classis
gebragt; en 't selve Classis van Amersfoort achtte
het niet genoeg, zelfs daer op te antwoorden, dat
men moest nauwkeurig (in der daet schafachtig)
blijven aan 't Formulier hangen, maar zij wilde
het zo verre uytstrekken als zij konde; en stelde
het aan de andere Classen en zo aan het Synode
van *Utrecht* voor; doch als die niet genoeg ant-
woordde, en besloot na den wil van die geminkte
Formulieren en Formulieren, als allen gebedende,
monstoude; zo namen de Gedeputeerde der
Classen, immers de meeste, haer kans waar, in
het volgende jaar, en maakten een nieuwe Reso-
lutie, (zonder dat de Classen daar over gekent
waren) van de Deputati Synodi te gelasten
(dat was haer wensch), datte aan de Classen zou-
den antwoorden, van naauw bij de Formulieren te
blijven, en die te leeren onder lijf toe te doen,
en naauw te letten, dat niemand eenigzins contrarie
mocht doen, want so layt den Artikel van *Utrecht*
Synode, gehouden in Sept. 1678, Art. 44, dat de
Classen welken op het 44de artikel der E. Classis
van Amersfoort geresolveert zijn, daamen al blijven
bij de Formulieren van Doop en Avondmaal, En-
zonder de selve te contrarieren. » *De E. Christelijke
Synodus*, deze zaak wederom in nader opmerking
nemen, heeft geresolveert D. D. Deputati Synodi
te gelasten, in de respectieve Classen ernstigh te
recommenderen, om clip te blijven, bij gemelde
Formulieren, zo dat men die alreest eel een boek zal
heizen, als in de Formulieren staat, zonder enige
verandering; zullen ook D. D. Deputati in de Classen
voornemen, of hier in ook enige inbreuk geschiedt.
Wanneer dezin Artikel in de Classis van *Utrecht*
opgelezen vint, leent D. D. Deputati, die na-
chelijke vrijheit ontrent den Doop gelyken, ende
schiet niet wilde binden aan dat Formulier, daer
tegen openlijk geprotesteert, als oordeelende den-
selven schadelijk, en schadeijk, Tyranisch en
enkel daar toe dienende, om den dooden en doo-
denen slerdienst in de Kerk noch meer te beves-
tigen, opdat zo door dien ouden tram en sleuter
alle Geest, kracht en pit van de Godsdienst mocht
weg-gaan; doch met de doot van dien Man Gods,
zoo beest het Synode haeren Artikel in vrede.

Het Formulier des Doops, 't welk in onze Ker-
ken gebruykt wordt, voor de jonge kinderen,
heeft verachide gebreken, en onbegrepenne,
intien niet ongesoonde uytzettingen, welke nou-
migt tot een antwoort zijn; want in het selve
menken, *kerst* dat in 't Formulier-gebed, sonder
grond van de Schriftuur ofte gesunde reden, ge-
zeft wordt dat het *overdraken van Christus niet al
zijn heyl*, in de *Rode Zee*, in 't droogvleed door-
huden van *Guldi* wolk, *men Doop belijde*. *Ten
anderen*, dat in de eerste vrag, welke voorgestelt
wordt aan degene, die de kinderen ten Doop
aanbieden, afgeeycht wordt een *abekemen*, en
geloof, dat gelijk, en *hoeveel* die kinderen in zon-
den *ontfangen* zo *gebooren* zijn, en daaronder al-
terhande elendigheid, ja de verdorvenheit zelfs onder-
werpen, *zij in Christus geheylt zijn*, dat is, datte
daadlijk deelgenooten zijn van de heyligmaken-
genade, en daadlijk met Christus vereenigt; 't
welk nochtan zelfs de yvonnste ouders veel niet
de Geloofse, predacane, onwettende van haer kin-
deren niet meugen gelooven, en belijden en verclaren
als een Waerheit, tenij men gelooft en belijde,
dat alle die gedoopt worden, zalig worden, of zo
niet, dat'er een afval van de beyligen is, want die
in Christus geheylt zijn, zijn waerlijk heylig en
wedergelooft; eenige deze zwartigheit intende,
neemen haer toevlycht tot een Verbonds-heylyghet,
die zij zeggen, dat hier verstaen wert, en niet een
inklevende heylyghet; maar behalven, datte die
niet bewijzen, en ook 't volk die niet zo en ver-
staet; denkende 't is welk inwendige Heylyghet,
to dat het immers geen veylige uytzetting is, of
ook niet vattende, wat Verbonds-Heylyghet is, of
het moet haer wel verclart worden, 't welk niet
en geschiet, en evenzeer antwoorden, dat'er inwen-
digheylyghet verstaen wordt; want die Heylygmaking
in Christus, waer van hier staet, wordt geest
tegen haer ontfangen ende gebooren zijn in zonden
en onderwerpen zijn aan alle elende, ja, ook aan
de verdorvenheit, so is dat dan een Heylygmaking,
die de kinderen verlost en vrijstaet van dien staat
van zonde en elende; en ook dewijl in de Dank-

segging na den Doop, welke gestelt is van die het
Formulier gemaakt hebben, de Heere gedankt
wort, dat de kinderen de zonden vergeven zijn, en
tot Gods kinderen aengenoomen, ende daar gehe-
den wordt, dat de kinderen alijd door Gods Geest
geregeert mogen worden, en in Christo opwassen,
welke dankzegging en gebed voor yst-stellen, dat
de gedoopte kinderen voor Heylige worden aenge-
ten, en voor gerechtvaardigde, en als in een sluet
van kinder-aaneming. *Ten anderen*, dat daer in
die selve vrag gestelt wort, dat de kinderen
daarom, (omdat ze in Christo geheylt zijn) *als lid
mitten der Gemeente behooren gedoopt te worden*,
waardoor twee dingen worden te kennen gegeven,
die ik met de waarheit, en met het gevoelen onzer
Kerke niet kan overeen brengen, naemlijk:

1. Dat de gront waer op yemant te handen is
voor een Lidmaat der Gemeente, is de daedlijke
Heylygmaking in Christus, ende derhalven datte
geen Lidmaat van de zichtbare Kerke te houden
zijn, die niet waerlijk geheylt zijn; want aan de
zichtbare Kerke, en niet alleen aan de onzichtbare,
zijn Gods instellingen in op-sicht van de uytter-
lijke belijdenis gegeven; en so zal'er geen Kerck
zijn, die bestaet uyt welgeboorne, en recht
geheylde personen.

2. Dat de gront, waer op de kleyne kinderen
tot den H. Doop worden toegelaten, is, enkelijk,
om dat ze waerlijk heylig zijn; daaron, zegt het
Formulier, *machten zij gedoopt worden*, zoodat, als-
men van die Heylyghet geen kennis of blijk heeft,
gelijk men van de Kinderen niet en heeft, men die
kinderen niet zoude doopen, daar toch in waarheit
de gront, waerom de kinderen nu gedoopt worden,
ende welter besneden werden, niet en is de dae-
delijke Heylyghet, maar om datte van Oudeis, die
songenoten zijn, gebooren zijn; zoo vuerden in
en *Ten anderen*, hoeveel de ouders niet geloofden
haar inwendige Heylyghet, *Ten anderen*, dat in
dit Formulier niet en wordet wort gesproken
van 't geloof in Christus, als de Conditie van 't
Verbond der genade, en alles zo voorgestelt wordt,
alsof de kinderen door geboorte begenadigt, en
deelgenooten van de zegenen des Verbonds
waren, en als of den Doop die zegenen aan
haar daadlijk en absoluutlyk verzegelde en beves-
tigde, en niet onder conditie, dat men in Christus
gelooft, ende zoo door hem recht krijge aan de
beloofde zegenen, zodat 't volk denkt, als wij
gedoopt zijn, ende de kinderen gedoopt zijn, alles
is wel; de goederen van het Verbond behooren
ons toe, ende zijn ons zeker. Daer wort wel ge-
sproken van onze verneming, en verpligting tot
nieuwe gehoortmeynheit en dankbarheit; maar
niet word'er gesproken van de conditie, waarop
men met God versont wort, en daadlijk een
wettig recht krijt aan de beloften van vergeving,
kinder-aaneming, heyligmaking, en het ewigke
leven. Zoodat 't volk hierdoor in dwaling komt,
ofte blijft, dewijl de Leeraars niet distinctielijk aan-
toonnen, dat die gedoopt worden, de daadlijke vol-
brenging der beloften niet zullen genieten, tenzij
zij inwendigh in 't Verbond zijn, en 't aligmakende
Geloof in Christus hebben.

Door dit lange, breede citaat acht onze
broeder nu te bewijzen, dat althans niet al
onze vaders onze belijdenis van den heiligen
Doop deelden.

Intusschen dit bewijs zou er dan slechts
in liggen, bijaldien we *Eubulus* als een
der vaders van de Gereformeerde kerken
conten ceren.

En dit nu gaat niet.

In meer dan één opzicht gevoelen we
voor Eubulus' bekend klaagschrift warme
sympathie. Er staan stukken in Koelmaans
boeken, die ons uit het hart gegrepen zijn.

Maar dit stempelt hem daarom nog vol-
strekt niet tot een vader der kerken.

Die eereaan toch komt alleen toe aan
hen, die het heilig pand der belijdenis, dat
aan onze kerken is toevertrouwd, *zelden*
of helpen tot stand brengen, of in haar zu-
verheid maintaineren en ontwikkelen, en
zoo, met hun licht verrijkt, bij anderen in-
gang deden vinden.

Tot die mannen echter behoorde onze
Eubulus volstrekt niet.

Daartoe treedt het werk Gods door den
Middelbaar, bij Koelman te zeer op den achter-
grond, en hecht hij te eenzijdig aan het
werk des Heiligen Geestes.

Tegen dit citaat behoeven we onzerzijds
dan ook geen woord te zeggen.

Het weerlegt zichzelf.

Er blijkt toch uit, hoe Eubulus zelf inzag
en onbewimpeld erkende, dat de Gerefor-
meerde kerken tijdens haar geestelijken
bloei, wel metterdaad in haar Formulier
van den heiligen Doop, juist die belijdenis
van den heiligen Doop hadden beleden, die
ook wij voorstaan.

Hij is te eerlijk, om dit feit te verblomen.
Leefde hij nog, hij zou roodweg en open-
lijk toestemmen: Wat de *Herant* ontrent
den heiligen Doop leerde, dat ja, is met-
terdaad de belijdenis, die onze kerken in
de 16de eeuw, aanvaard en in haar For-
mulier beleden hebben.

Maar hij, Eubulus, is het, helaas, met die
belijdenis onzer Gereformeerde kerken in
haar Formulier niet eens.

Eubulus *weersprekt* op dit punt lijn-
recht de vaders uit het tijdperk onzer
martelaren.

Hij is niet één onzer Gereformeerde vade-
ren, maar in zake den heiligen Doop een
rechtstreeks bestrijder en tegenstander
onzer kerken.

Zelfs de vragen bij den Doop, die nu
driehonderd en meer jaren door alle Gere-
formeerden beaamd, afgeveerd en beleden
zijn, acht Koelman, één voor één, onwaar
en vals te zijn.

Koelman was, gelijk uit al zijn werken en
heel zijn optrede blijkt, Spiritualist.

Zijn eigenlijke strijd ging dan ook niet
tegen den heiligen Doop, maar tegen het
gebruik der Formulieren.

Alle Formulieren waren hem een doorn
in het oog, en het is door zijn afkeer van
alle Formulieren dat hij zich ditmaal tot
zoo krasse en gansch ongereformeerde uit-
spraken over den Kinderdoop verleiden liet.

Niet wat de Gereformeerde kerken in een
niet doordacht stuk ontrent het Genadever-
bond, zijn verplichtingen, de beloften Gods,
het werk zijner genade en het sacramen-
teel zegel, ordelijk en in juist gekozen be-
woordingen hadden te boek gesteld; maar
wat de eerste de beste prediker, zoo liefst
uit het hoofd en voor de vuist, slordig en
onordelijk, over den Doop bij den Doop
uitsprak, had in Koelmaans oog waarde.

Met dit zijn gevoelen stond hij echter
vlak tegen de beslissingen van de Gerefor-
meerde kerken in haar wettige Synodale
samenkomsten; tegen het welgewekte oor-
deel van haar theologen; en tegen de prak-
tijk der kerken over.

Koelman had zich, om scheuring te voor-

komen, wel ten slotte tegen de Labadisten
gekeerd.

Maar in zijn beginselen en neigingen helde
hij te sterk naar hen over.

Dat men nu desmettemin van kerkelijke
zijde deen Eubulus heeft laten begaan, ja,
zelfs toen de Overheid hem molesteerde,
het kerkelijk voor hem opnam, strektslechts
ten bewijze, hoe groote vrijheid onze Ge-
reformeerde kerken steeds voorstonden.

Maar wat verwonderd, is, dat er thans, in
de 19de eeuw, nog Gereformeerde broeders
zijn, die zich in dit stuk op den zake den
heiligen Doop *ongereformeerden* Koelman
tegenover de *Herant* beroepen.

KUYPER.